Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פּרענומעריערען
אונד דער פּרענומעראציאָנס-בעטראג
בעגיננט מיט דעם עמפּפֿאנגע דעס
ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט
זיך אין
פּ ע ס ט
רעטטיגגאססע נר׳ 7.
וואָהין מאן אויך דיא פּרענומערא-
ציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.
פּרענומעראנטענזאממלערן
ערהאלטען 10% ראבאטט.

י י ד י ש ע
פּעסטער צייטונג
(מאָנטאג-אויסגאבע)

דיעזעס בלאטט ערשיינט
צוויימאל וואָכענטליך
אונד קאָסטעט פֿיר
עסטעררייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען ע. וו.
האלביעהריג 4 " "
פֿיערטעל- 2 " "

פּרייז אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולדען עסט. וועהר.
האלביעהריג 4 " 50 קרייצער
פֿיערטעל- 2 " 25 "

אננאָנצען
אונד זאנסטיגע פּריוואט-אנצייגען
ווערדען מיט 10 קר. פֿער 6 שפּאל-
טיגע פעטיט-צייל בערעכנעט.

Nr. 22, זעכסטער יאהרגאנג | פּעסט, כ׳ז אדר ה׳ת׳ר׳ל׳ד׳. | Pest, den 16. März 1874.

פּאָליטישע איבערזיכט.

א ו נ ג א ר ן.

דער בעזוך אונזערעס קאָניגס בייא פֿראנץ דעאק, וואָפֿאָן וויר בערייטס אין פֿאָריגעס בלאטטע מעלדעטען, האט היער גראָסעס אויפֿזעהען געמאכט. עס איזט קיינע קלייניגקייט, ווענן דער קאיזער אונד קאָניג פֿראנץ יאָזעף, דער בעהערשער איינעס גראָסען רייכעס, איינען אינפֿאכען דעפּוטירטען אין איינעם געוואָהנליכען גאסטהויזע (האָטעל) בעזוכט. אויף דען אונגאר ווירד דיעס איינען טיעפֿען איינדרוק מאכען. דורך דיעזען שריטט האט דער קאָניג דיא ליעבע דער אונגארן נאָך מעהר געוואָננען.

דער קאָניג האט דען גראָסטען אונגאר בעזוכט, דען יעטצט וועהרענד זיינער קראנקהייט איזט מאן ערסט צור איינזיכט געקאָממען, וויא איין מאנן איין גאנצעס לאנד צוזאממענהאלטען קאנן אונד וויא וויעדער אללעס אויסאיינאנדער-פֿאללט, זאָבאלד איין זאָלכער מאנן ניכט מעהר טהעטיג זיין קאנן. דיעזער צערפֿאלל דער רייכסטאגס-פארטייען איזט יא עבען נור זייט דעאק׳ס קראנקהייט געשעהען אונד העטטע דעאק אויך אין דיעזען צייטען אין דעם רייכסטאגע זיין קאָננען, זאָ ווערע דיא אנגעלעגענהייט ניע זאָ וויט געקאָממען.

נאכדעם דער קאָניג אללע פארטייא-פֿיהרער צו זיך בערופֿען ליעס אונד איהרע מיינונגען פֿערנאָממען האטטע, בעגאב ער זיך צו פֿראנץ דעאק, אום מיט דעמזעלבען דיא שלוס-בעראטהונג אבצוהאלטען. בייא דיעזער בעראטהונג וואר דער קאָניג מיט דעאק גאנץ אלליין אים ציממער אונד וואס זיא געשפּראָכען האבען, וויס ניעמאנד. זאָ פֿיעל שטעהט פֿעסט, דאס דער קאָניג מיט דעאק דיא היינטיגע פּאָליטישע אנגעלעגענהייט בעשפּראָכען האט אונד עס איזט זעהר וואהרשיינליך, דאס וויר אין קורצער צייט דיא פֿאָלגען דיעזער בעראטהונגען קעננען ווערדען. —

וויר ערפֿאהרען נאָך פֿאָלגענדע איינצעלהייטען איבער דיעזען בעזוך:

מיטטוואָך אום 11 אוהר פֿאָרמיטטאגס ערשיען דער מיניסטער-פּרעזידענט הערר פֿאָן סלאווי בייא פֿראנץ דעאק, אום איהן דאריף פֿאָרצובערייטען, דאס ער נאָך היינטע דען קאָניג עמפּפֿאנגען ווערדע. סלאווי בעפֿראגטע אויך דען דאָקטאָר קאָוואטש, אָב דיעזע פֿריידיגע אויפֿרעגונג דעם קראנקען ניכט שאדען ווערדע. נאָך דער ענטפֿערנונג סלאוויס קאם דער מיניסטער אם קאָניגליכען האָף-לאגער, נעמליך באראָן וועגקהיים, אום פֿיר דעאק צו מעלדען, דאס זיינע מאיעסטעט דער קאָניג אום 1 אוהר נאכמיטטאגס בייא איהם ערשיינען ווערדע. פּונקט 1 אוהר קאם אויך איין צווייספּאָנניגער געשלאָססענער האָפֿוואגען. נעבען דעם קוטשער זאס דער לייב-יעגער דעס קאָניגס. דער קאָניג וואר בלאָס פֿאָן זיינעם אדיוטאנטען (פֿירסט רודאָלף לאָבקאָוויטץ) בעגלייטעט. נאכדעם דער לייב-יעגער דיא וואגען-טהירע אָפֿפֿנעטע, בעגאב זיך דער קאָניג, וועלכער אלס הוסארען-אָבערסט געקליידעט וואר, אין דאס האָטעל. היער וואורדע ער אם טהאָרע בלאָס פֿאָם האָטעל-בעזיטצער עמפּפֿאנגען, וועלכער נאָך עהרפֿורכטס-פֿאָללער בעגריסונג פֿאָראנגעשריטטען וואר, אום דעם קאָניג דען צום ציממער דעאק׳ס פֿיהרענדען וועג צו צייגען. דען אויפֿגאנג צו דעאקס ציממער האט דער האָטעל-בעזיטצער אין גראָסטער איילע מיט בלומען אונד טעפּפּיכען אויסשמיקען לאססען; דער קאָניג בריכטע זיך אבער דען וועג צו דעאקס ציממער גאר ניכט צייגען צו לאססען, ער ליעף שנעלל אין דען צווייטען שטאָק צו דעאקס וואָהנונג אונד וואר היער זאָ בעקאנט, אלס ווערע ער שאָן אָפֿטערס דאָרט געוועזען. —

פֿאָר דער טהירע פֿראנץ דעאקס שטאנד מיניסטער באראָן וועגקהיים, וועלכער דעם קאָניגע דיא טהירע אָפֿפֿנעטע. אין דעם איינגענבליקע אבער, אין וועלכעם זיינע מאיעסטעט דאס ציממער בעטראט, טראט באראָן וועגקהיים צוריק אונד דער קאָניג בעפֿאנד זיך נון אלליין מיט פֿראנץ דעאק. מיניסטער וועגקהיים אונד דער אדיוטאנט בעפֿאנדען זיך וועהרענד דיעזער אונטערעדונג אין דעם נעבענציממער בייא דעם דאָרט וואָהנענדען גראָפֿען מ י ק ע ש.

איינע פֿאָללע פֿיערטעל שטונדע פֿערווייל טע דער קאָניג בייא דעאק, דיעזער בעגלייטעטע דאנן דען קאָניג ביז צור טהירע, וואָ דער קאָניג פֿאָן דעאק אין דער הערצליכסטען וויזע אבשיעד נאהם, דער קאָניג נאהם איהם דיא האנד אונד דריקטע זיא איהם זעהר פֿריינדליך. אלס דיא טהירע זיך געשלאָססען האטטע אונד זיינע מאיעסטעט זיך אנשיקטע דען ריקוועג אנצוטרעטען, וואר דער קאָניג צו טהרענען געריהרט. דער קאָניג בעדויערטע זעהר דען קראנקהאפֿטען צושטאנד דיעזעס גראָסען מאננעס. דער קאָניג איזט נון היערויף נאָך דער אָפֿנער קאָניגס-בורג צוריק געפֿאהרען.

נאָך דער ענטפֿערנונג דעם קאָניגס בליעבען באראָן וועגקהיים אונד גראף מיקעש בייא דעאק. דעאק זאגטע קיין וואָרט פֿאָן דיעזער אונטערעדונג, זאָנדערן זאגטע בלאָס זאָ פֿיעל: „דער קאָניג איזט זעהר גנעדיג געגען מיך געוועזען!"

מיטטלערווייל האטטע זיך שנעלל דיא קונדע פֿערברייטעט, דאס דער קאָניג בייא דעאק פֿערווײלע. איינע גראָסע פֿאָלקס-מענגע שטעללטע זיך פֿאָר דעם האָטעל. אלס נון דער קאָניג הערונטערגעקאָממען וואר, נאהם אללעס דען הוט הערונטער אונד בעגריסטע עהרפֿורכטס-פֿאָלל זיינען קאָניג.

* * *

גראף יוליאוס אנדראשי איזט דאָננערסטאג פֿריה היער איינגעטראָפֿפֿען אונד בעגאב זיך זאָגלייך צום קאָניגע. דען גראָפֿען אנדראשי, וועלכער פֿריהער אונגארישער מיניסטער-פּרעזידענט וואר, לאָסט עס אין וויען ניכט רוהען אונד ער קאם עבענפֿאללס היערהער, אום בייא דער אָרדנונג דיעזער מיניסטער-אנגעלעגענהייט צוגעגען צו זיין. אם זעלבען פֿאָרמיטטאג האטטע אויך ס ל א ו ו י איינע לענגערע אודיענץ ביים קאָניגע. עס וואר אויך מערקווירדיג, וויא דער קאָניג אין דיעזען טאגען זאָ פֿיעלע פארטייא-פֿיהרער עמפּפֿאנגען האטטע אונד זעהר פֿערשיעדענע אנזיכטען צו הערען בעקאם. מאן קאנן זיך אויך דענקען, דאס שעננעי גאנץ אנדערע אנזיכטען ענטוויקעלטע אלס קאָלאָמאן טיסא.

אינטערעסאנט איזט אויך דיא ארט אונד וויזע וויא דער קאָניג דיעזע הערערן דעפּוטירטען אונד פארטייא-פֿיהרער עמפּפֿאנגען האטטע. דער קאָניג זאס אין איינעם קליינען בלויען זאאלע אן זיינעם שרייבטישע. נעבען דעם טישע שטאנד איין סאממט-זעססעל פֿיר דען אנקאָממענדען. ביים איינטרעטען ערמוטהיגטע דער קאָניג דען גאסט אין לייטזעליגסטער וויזע אונד דאס געשפּרעך וואר פֿרייא אונד אונגעצוואונגען. זעלבסטפֿערשטענדליך קאם יעדע זייטע דער קריזיס, יעדע הויפּט-פֿראגע דער פּאָליטישען אונד פֿינאנציעללען לאגע צור שפּראכע אונד פֿאָן יעדעם איינצעלנען פֿערלאנגטע דער קאָניג, זיינע מיינונג אויפֿריכטיג אונד אָפֿפֿען צו זאגען.

* * *

דאָננערסטאג נאכמיטטאגס האטטען גראף א נ ד ר א ש י וויא אויך ס ל א ו ו י איינע לענגערע בעשפּרעכונג מיט דען הערערן ניצי, שעננעי אונד טיסא. דער קאָניג ליעס דען גראָפֿען אנדראשי דירעקט היעהער רופֿען, אום בייא דיעזען פֿערהאנדלונגען מיטצווירקען. מאן ווירד וואָהל פֿראגען, וואס דענן אייגענטליך אנדראשי, אלס מיניסטער פֿיר א ו י ס ו ו ע ר ט י ג ע אנגעלעגענהייטען, אין דיא א י נ נ ע ר ע ן אנגעלעגענהייטען אונגארנס זיך איינצומישען האבע? היערויף האבען וויר נון פֿאָלגענדעס צו אנטוואָרטען: ווענן טיסא אינס מיניסטעריום קאָממען זאָללטע, זאָ האנדעלטע עס זיך היער אום דען 1867-ער אויסגלייך, אָב ער ווייטער בלייבע אָדער אָב ער פֿערבעססערט ווערדען זאָללע — אונד דיעזער אויסגלייך איזט מעהר קיינע ריין איננערע זאָנדערן אויך שאָן איינע אויסווערטיגע אנגעלעגענהייט. — אונד אין דער טהאט קאָננטע היער ניכט דאפֿאָן דיא רעדע זיין, דאס טיסא נור אונטער דער בעדינגונג אינס מיניסטעריום קאָממט, ווענן דאסזעלבע זיך פֿערפּפֿליכטעט, דען 1867-ער אויסגלייך ג ל י י ך אבצוענדערן, דא דאס ניכט געהט, אינדעם אויף דעם אויסגלייכע זאָוואָהל דער אונגארישע רייכסטאג אלס אויך דער עסטערייכישע רייכסראטה אונטערשריעבען זינד, וועסהאלב אויך עסטערייך עטוואס דריין-צורעדען האט. נור זאָפֿיעל קאנן דאס מיניסטעריום דעם הערערן טיסא פֿערשפּרעכען, דאס נאָך אבלויף דעס אויסגלייכס-טערמינעס (נעמליך אים יאהרע 1877) ווירד דער אונגארישע רייכסטאג מיט דעם עסטערייכישען רייכסראטהע נייע פֿערהאנדלונגען וועגען פֿערבעססערונג דעם אויסגלייכעס פֿיהרען.

* * *

וויר זינד נון אויך היינטע נאָך ניכט אים שטאנדע דען אויסגאנג דער מיניסטער-קריזיס מיטצוטהיילען. דיא פֿערהאנדלונגען מיססען צו לאנגע דויערן, וויל מאן פֿאָרטוועהרענד אויף נייע שוויריגקייטען קאָממט. נאמענטליך האט הערר פֿאָן סלאווי אן הערערן קאָלאָמאן טיסא איינע זעהר הארטע נוס צו קנאקען, דא טיסא זעהר שווער אננעהמבארע בעדינגונגען פֿיר זיינען איינטריטט אינס מיניסטעריום אויפֿשטעללטע. סלאווי מאכטע איהם שאָן פֿיעלעס נאכגעבען, אום איהן נור צום איינטריטטע אינס מיניסטעריום צו בעוועגען, נור דארף ער פֿאָם 1867, אויסגלייכע ניכטס נאכגעבען; אבער גערא דע אין דיעזעם הייקלען פּונקטע, נעמליך אים 1867-ער אויסגלייכע, פֿערלאנגט טיסא מאנכע אונאננעהמבארע בעדינגונגען.

אין דער פֿאָרגעסטריגען צוזאממענקונפֿט דער געמעסיגטען לינקען ערזוכטע טיסא, מאן מאָגע נור נאָך צווייא ביז דרייא טאגע געדולדען אונד ער ווירד דאנן אללע זיינע פֿערהאנדלונגען מיט סלאווי אָפֿפֿענטליך מיטטהיילען.

אונטערדעססען וואורדע אויך מיט דען הערערן ג י צ י אונד ש ע נ נ ע י וועגען איבערנאה-

פֿעבער קאם דער האנדעלסמאנן סאמועל בערקאָ-וויטש אין געשעפֿטס-אנגעלעגענהייטען נאך דער מאָלדוי. אלס ער אם 25. פֿעבער צוריקקעהרען וואָללטע, ווארען די גרענץ-טהאָרע בערייטס געשפערט, דער גרענץ-הויפטמאנן ליעס איהן צו זיך אין די קאסערנע רופֿען, צאָג פֿאָן איהם די קליידער הערונטער אונד ליעס איהם 25 שטאָק-שטרייכע אויפֿהויען אונד צוואר נור אוים פאססיאָן, איינען יודען צו שלאגען. דער ארמע יודע איזט יעטצט וועגען דיעזער שלאגע געפֿעהרליך קראנק.

* (קינדער אלס מאָרד-פֿער-שוואָרענע.) די „נייע פֿרייע פרעססע" ערצעהלט: דען אין וויען וואָהנענדען טישלערמייסטער אנטאָן פֿלייסנער האט דאס וייב פֿאָר איינער וואָכע זיטצען לאססען, זי נאהם בלאָס איהרען עלטעסטער זאָהן מיט זיך אונד פֿליכטעטע מיט איהם אין איהרע היימאט נאך באָהמען. פֿלייסנער בליעב נון מיט 4 קינדערן צוריק, פֿאָן דענען דאס יינגסטע איין יאהר אונד דאס עלטעסטע 10 יאהרע אלט זינד. די קינדער וויינטען אום איהרע מוטטער אונד האסטען דען פֿאטער, וייל נור וועגען זיינער די מוטטער דאס הויז פֿערלאססען מוסטע. דער צעהניעהריגע קנאבע האט זיך מיט זיינעם יינגערן אכט-יעהריגען ברודער פֿערשוואָרען, דען פֿאטער צו ערמאָרדען. זי האבען היערויף פֿאָן איהרעם פֿאטער צווייא שטעממ-אייזען געשטאָהלען אונד שאָרפֿטען דיאזעלבען, אום מיט דענזעלבען אין דער נאכט דען פֿאטער אים שלאפֿע צו ערשטעכען. נון וואר אבער אין דער נאכט דאס קליינסטע קינד קראנק אונד דער פֿאטער קאָננטע דאהער ניכט שלאפֿען, די קינדער וואכטען מיט, אום דאָך צו ווארטען, אָב דער פֿאטער ניכט באלד איינשלאפֿען ווערדע. אלס ער נון געגען מאָרגענס ווירקליך איינגעשלאפֿען וואר, בעגאבען זיך די צווייא קנאבען אן דאס בעטט, אום איהר פֿערברעכען צו בעגעהען. אלס נון היערויף דער פֿאטער פלאָטצליך ערוואכטע, וואוסטע ער נאך ניכט, וואס דא פֿאָרגעהט, וואס דענן איינענטליך די קינדער מיט דעם שטעממ-אייזען וואָללען. דער פֿאטער נאהם זי איהם פֿערהאָר — אונד די קינדער געשטאנדען איהם אויך אללעס. ער איבערליעפֿערטע דאהער זיינע אייגענען קינדער אלס מאָרד-פֿערשוואָרענע דעם בעצירקס-געריכטע.

* (פֿערגיפֿטעט.) דער היעזיגע יידישע גאסטווירטה מיכאל זאָרגער מאכטע זיך פֿאָרגעסטערן דאס פֿערגניגען וויין מיט ברויזע צו טרינקען, עס קאַמען נון זיינע 2 פֿריינדע היעצו, די ער אויך מיט דיעזעם געטראנקע פֿערעהרטע. דאס ענדע היעפֿאָן וואר, דאס זאָרגער גלייך געשטאָרבען איזט אונד דאס זיינע 2 פֿריינדע געפֿעהרליך קראנק ליעגען, וייל דאס ברויזע-פולווער גיפֿט (ארזעניק) וואר.

געשעפֿטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

ווייצען גענגען די פֿאָריגע פרייז-נאָטירונג זינד די היינטיגען פרייזע אום 10 קר. געפֿאלען. פער פֿריה-יאהר 8 — 8,05 גולדען.

קוקורוץ פער מאי-יוני 4,88—4,89 גולדען.

האפֿער פער פֿריה-יאהר 2,30—2,31 גולדען.

וואָלל-מארקט וואר שוואך בעזוכט. ביז יעטצט (400 צטר. פֿערקויפֿט. פֿעהלערפֿרייע איינשורען פֿיר טוך אונד קאמם 100—114 גולד. געבירגס-צווישורען (ווינטער אונד זאָממער) 87—101 גולדען, טהייס- אונד רינדישער 78—82 גולדען, גערבער-וואָללע 60—72 גולד., הויט-וואָללע 75—95 גולד.

וויענער פרייזע.

שפירטוס: ערדעפֿפֿעל-שפירטוס 61 קר.

ריבאָל 17½ גולד. — לייגאָל 23 גולד.

פעטראָלעאום 10⅜ גולד.

וויענער שלאכטפֿיעהמארקט: דער אויפֿטריעב אויף דעם שלאכטפֿיעהמארקט אם 3-טען ד. מ., בעטרוג 1879 אונגארישע, 904 גאליציישע אונד 252 דייטשע. צוזאממען 3035 שטיק אָכסען, געקויפֿט ווארדען פֿאָן וויענער פֿליישערן 1768, פֿאָן לאנד פֿליישערן 1230 אונד אונפֿערקויפֿט גינגען אויפֿס לאנד 37 שטיק. דער נעזאממטע לאנד-אבטריעב 1267 שטיק. פֿיר וויען פֿערבלייבען 1768 שטיק. דאס שטעטצונגסגעוויכט שטעללטע זיך פער שטיק פֿאָן 375 ביז 725 פפֿונד. דער אנקויפֿספרייז פער שטיק פֿאָן 125½—245 גולדען — אונד פער צענטנער פֿאָן 27—33 גולד.25 קר.

פרענומעראציאָנס-איינלאדונג.

וויר ערזוכען אונזערע נעעהרטען פרענומעראנטען, דרען פרענומעראציאָנס-טערמין אם 15-טען מערץ צו ענדע נעהט (וואס נאגין דייטליך אויף איהרער „אדרעס-שלייפֿע" אנגעצייגט איזט) איהרע פרענומעראציאָן גלייך ביים עמפפֿאנגע דיעזעס בלאטטעס צו ערנייערן, דאמיט זי אויך די נעכסטען בלעטטער אונאונטערבראָכען ערהאלטען קאָננען.

אנצייגען*).

הגדות

אללער גאטטונגען אין גראָסטער אויסוואהל אונד צו דען בעליעביגען פרייזען צו האבען אין דער בוכהאנדלונג דעם מ. ע. לעווי'ס זאָהן, אין פעסט (קאָניגסגאססע נו' 2).

נאמענטליך מאכען וויר אויפֿמערקזאם אויף די גראָסע קווארט-הגדה מיט דען פרושים אלשיך גבורות ד', עוללות אפרים, אמת ליעקב ופירוש אברבנאל או' ז' וו', מיט 12 פראכטפֿאָללען בילדערן פֿאָן פֿיינסטעם קופפֿערשטיכע פֿיין געבונדען, פרייז 1 גולד. 20 קר.

הגדה מיט אונגארישער איבערזעטצונג 50 קר.

זעלבסטפֿערשטענדליך זינד דאזעלבסט אויך אללע גאטטונגען „מחזורים" מיט דען פֿערשיעדענסטען פרייזען צו האבען. — נאמענטליך קאָננען די נייען פראכטפֿאָללען, אללע ביזהעריגען אויסגאבען איבערטרעפֿפֿענדען מחזורים אין 9 טהיילען מיט דייטשער אונד יידישער איבערזעטצונג אויפֿס בעסטע עמפפֿאָהלען ווערדען.

*) פֿיר אנגאָנצען איזט די רעדאקציאָן ניכט פֿעראנטוואָרטליך.

קאָנקורז.

איין הילפֿלעהרער, דער די פֿיער עלעמענטארשולען אונגאריש אונד דייטש וויא אויך תנ"ך אונטערריכטען קאנן, פֿינדעט פֿאָן י"ט הבע"ל איינע אנשטעללונג ביים געפֿערטיגטען. יאהרעסגעהאלט 200 גולדען זאממט קוואַרטיער וועשע אונד קאָסט. דער אקצעפטירטע ערהאָלט 10 גולדען רייזע-שפעזענפֿערגיטונג. בעווערבער אום דיעזע שטעללע מאָגען איהרע געזוכע ביז ח' ניסן איינזענדען אן:

David Lesmann

über Hermannstadt O. Ujfalu

p. Alsó Utsa (Siebenbürgen)

ע. מאננאבערג

אין פעסט

עמפפֿיעהלט זיין לאגער 3 אונד 4 פֿאבער עססיגעססענץ; פֿיר זאָממערליעפֿערונגען ווערדען אויך שליססע געמאכט.

מצבות.

ארנאָלד קאָהן'ס

גראבשטיין לאגער

וייטצנערשטראססע נומ' 5 (געגענאיבער דער עללבאָגענגאססע)

עמפפֿיעהלט זיך אללען יענען, וועלכע די טרייעריגע פפֿליכט דעם גראבשטיין-זעטצענס צו ערפֿיללען האבען.

זעהר שאָנע גראבשטיינע אוים מאַרמאָר אונד גראניט זינד אין גראָסטער אויסוואהל פֿאָררעטהיג. קאָררעקטע גראווירונגען, זעהר שאָנע שריפֿטען מיט עכטער פֿערגאָלדונג ווערדען בעסטענס אויסגעפֿיהרט.

קורז-טאבעללע פֿאָם 11. מערץ

באללענ-מעהל	פֿל.	קר.
נומער 0	30	50
1 "	29	80
2 "	28	90
3 "	27	10
4 "	25	30
5 "	23	50
6 "	20	50
7 "	18	90
8 "	17	70
8½ "	17	30

(seitlich bei den Mehlsorten: [illegible])

געלד-קורז	פֿל.	קר.
זילבער-אגיא	104	65
דוקאטען	5	25
עסטרייך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלדשטיק (20 פֿראנקס)	8	87
נאפֿאָלעאָנדאָר	8	87
פרייסישע טהאלער (קאססענאנווייזונגען)	1	65
רוססישע רובעל	1	53

לאָזע.	פֿל.	קר.
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	138	50
דעטטאָ צו 50	134	50
1860-ער גאנצע לאָזע	103	75
דעטטאָ פֿינפֿטעל	109	25
1854-ער 4 פראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	98	—
1839 ראטשילד - לאָזע גאנצע	305	—
דעטטאָ פֿינפֿטעל	267	—
קאססא רעגאַלשיינע	23	—
קרעדיט-לאָזע	169	50
טהייסס-לאָזע פער 100 גולדען	—	—
טעמעשוואַרער לאָזע פער 50	53	50
ראאב-גראַץ-פֿערנבאהן-לאָזע	94	—
פאלפֿי צו 40 גולדען	32	25

	פֿל.	קר.
סאלמס צו 40 גולדען ק. מ.	23	75
קלארי צו 40 " "	28	—
סט. געניאָס צו 40 " "	24	50
אָפֿנער צו 40 " "	24	25
ווינדישגרעטצער צו 20 גולדען ק. מ.	20	50
וואלדשטיין צו 20 " "	24	—
קעגלעוויטש צו 10 " "	14	25
רודאָלפֿסלאָזע צו 10 " "	13	75
פאלפֿי צו 20 " "	16	50
אינסבריקער לאָזע	18	—
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	17	50
קראקויער לאָזע	20	50
טירקען לאָזע	45	—
דעטטאָ 95 פראנקס איינצאהלונגען	21	50
אונגארישע פרעמיען-לאָזע א 100 גולדען	78	—
דעטטאָ צו 50 גולדען	77	75

ווערטה-פאפיערע.	פֿל.	קר.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	75	—
טעמעשוואר-באנאטער	74	50
זיעבענבירגישע	73	50
גאליציישע	77	75
בוקאָווינער	76	50
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	96	—
וויינצעהענט-אבלאזונגס-אבליגאציאָנען	71	—
פעסטער שפארקאַססע-באַהן	339	—
אָפֿנער שפארקאססענבאהן	105	—
פראָוינציאל-באנק	33	—
אנגלא-באנק I. עמיסיאָן	35	25
אונגארישע באָדען-קרעדיט	60	75
שטאדט- אונד קרעדיט-פֿעראיין	54	—
אונגארישע קרעדיט-באנק	153	50

	פֿל.	קר.
פעסטער קאמערציאל-באנק	748	—
פעסטער נעווערבע-באנק	365	—
פראנקא-אונגארישע	53	—
אינדוסטריע-באנק-אקציען	54	—
אָפֿנער קאמערציאל-באנק	170	—
לאנדעס צענטראל-שפארקאססע	83	75
אָפֿנער בירגערליכע	—	—
פעסטער ערסטע פאטערלענדישע	61 (2400)	50
פעסטער פאטשטערגישע	178	—
פעסט-אָפֿנער הויפטשטעדטישע	163	—
דעטטאָ צווייטע עמיסיאָן		
פֿאנדבריעפֿע דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 איינצאהל פראָצענט	86	50
דער אונגארישען היפאטהעקען-באנק צו 5 איינצאהל פראָצענט	79	—
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינצאהל פראָצענט	84	50
דעטטאָ צו 6 פראָצענט	86	50
דער פעסטער קאמערציאל-באנק	86	50
קעטטען-בריק-אקציען	84	—
נארד-אסט-באהן	110	50
אלפֿאלד-פֿיומאנער	141	—
אונגארישע אסטבאהן	52	50
טהייס באהן	217	—
זיעבענבירגער באהן אקציען	136	—
קאשוי-אָדערבערגער באהן אקציען	—	—
פֿינפֿ-קירכנער באהן אקציען	202	—
קארל-לודוויג-באהן אקציען	230	25
לעמבערג-טשערנאוויטץ-יאסי באהן	144	50
קרעדיט-אקציען	238	75
באנק-	971	—

פֿרוכטפרייז-טאבעללע

פֿרוכטע	קילאגראמם-געוויכט	פער צאָלל-צטר.
ווייצען, באנאטער	81	7.45—7.60
" "	82	7.60—7.70
" "	83	7.70—7.85
" "	84	7.85—7.95
" "	85	7.95—8.—
" "	86	8.——8.10
" טהייס	81	7.55—7.70
" "	82	7.70—7.85
" "	83	7.85—7.95
" "	84	7.95—8.05
" "	85	8.05—8.15
" "	86	8.15—8.25
" פעסטער באָדען	81	7.50—7.65
" "	82	7.65—7.75
" "	83	7.75—7.85
" "	84	7.85—8.—
" "	85	8.——8.10
" "	86	8.10—8.20
" וויסעלבורגער	81	7.70—7.80
" "	82	7.80—7.95
" "	83	7.95—8.05
" "	84	8.05—8.15
" "	85	8.15—8.20
" "	86	8.20—8.30
		פער מעטצ
קאָרן	80	5.60—5.50
גערסטע מאלץ	72	4.60—4.30
" פֿיטטער	72	4.05—3.85
האפֿער	50	2.37—2.35
קוקורוץ באנאטער	פער צענטנער	4.75—4.70
אנדערע גאטטונג	צענטנער	4.70—4.65
ריעפס קאָהל	75	—.—.—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1874. Druck v. Burian & Grünbaum, Waitznerboulevard, Marokkanerhof.

שטאנדטהיילע דעם קאָרפּערס געהען אין דיא לופֿט צוריק אונד נור ערדע אָדער אשע בלייבט צוריק. ביא דעם בעגראבען פֿיללט דער קאָרפּער זאָ לאנגע ביז ער אשע ווירד אונד ביים פֿערברעננען ווירד ער גלייך צו אשע. דיא אשע איזט דאס איינציגע, וואס דיא נאטור איבער דער ערד-אָבערפֿלעכע צוריקלאָסט אונד דיא דער מענש אויס ליעבע אונד צום אנדענקען אן דען פֿערשטאָרבענען אויפֿבעוואהרען מאג. — אויך דיא איזראעליטען פּפֿלעגען דיא לייכען דער יידישען קאָניגע צו פֿערברעננען. זאָ הייסט עס אויך אין ש מ ו א ל א' צו ענדע דעם לעטצטען קאפּיטעלס: זיא נאהמען דען טאָדטען קאָרפּער פֿאָן „שאול" אונד דיא קאָרפּער זיינער זאָהנע פֿאָן דער מויער צו „בית שן" אונד בראכטען זיא נאך „יבש" אונד פֿ ע ר ב ר א נ נ ט ע ן זיא דאָרט. — עבענזאָ הייסט עס אין ירמיה קאפּיטעל ל"ד: (גאָטט שפּראך צו צדקיהו דורך ירמיהו:) דוא ווירסט ניכט דורך דאס שווערט, זאָנדערן ווירסט אים פֿריעדען שטערבען אונד וויא מאן דיינע פֿאָטער, דיא פֿאָריגען קאָניגע, וועלכע פֿאָר דיר וואַרען, פֿערבראננט האט, זאָ ווירד מאן דיר איינען בראנד מאכען. — אויך ביים קאָניג אסא (דברי הימים ב' קאפּיטעל ט"ז) הייסט עס: מאן לעגטע איהן אויף זיין לאגער, וועלכעס מאן געפֿיללט האטטע מיט גוטעם רייכער-ווערק „אונד אללערלייא שפּעצערייא נאך אפּאָטהעקער-קונסט געמאכט אונד לעגטע איהם איין שרעקליך גראָסעס פֿייער. — דאגעגען הייסט עס ביי יהורם (ד"ה ב' כ"א): ער שטארב אן באָזען קראנקהייטען אונד זיא מאכטען ניכט איבער איהן איינען בראנד, וויא זיא זיינע פֿאָטער פֿערבראננט האבען. (דיא זאכע איזט אבער נור, דאס אין דען דרייא לעטצטערן שטעללען דאס וואָרט „שרף" מיט דעם „יחס שאלי" אונד ניכט מיט דעם „יחס הפעול" פֿאָרקאָממט, עס הייסט נעמליך מאן מאכטע א י ה ם איין פֿייער, אבער ניכט דאס מאן א י ה ן פֿערבראננטע.) נאך הייטע איזט ביי דען איינוואָהנערן איינעס טהיילעס פֿאָן אזיען אונד אפֿריקא דיא לייכען-פֿערברעננונג איינגעפֿיהרט. דער פּרעזידענט דעם ערסטען אמעריקאנישען קאָנגרעסעס האט זאָגאר טעסטאמענט געלאססען, דאס מאן איהן נאך דעם טאָדע פֿערברעננען זאָלל, וואס מאן אויך געטהאָן האטטע. — אויף דער וויענער וועלטאויסשטעללונג וואר אויך שאָן איינע מאשינע צו זעהען, אין וועלכער דיא טאָדטען בילליג אונד שנעלל צו אשע פֿערבראננט ווערדען קאָננען. אין האָכסטענס 20 מינוטען קאנן דער טאָדטע קאָרפּער אין אשע פֿערוואנדעלט ווערדען. מאן האט אויך שאָן איינען פֿערזוך דאמיט געמאכט. פֿאָן דער לייכע, וועלכע פֿאָר דער פֿערברעננונג איין געוויכט פֿאָן 102 פּפֿונד האטטע, איזט נור איין אשען-רעסט אים געוויכטע פֿאָן פֿיערטהאלב פּפֿונד געבליעבען.

מאן וויללל נון יעטצט דיעזע לייכען-פֿערברעננונג אויך היער אין פּעסט איינפֿיהרען; אבער דאס פֿאָלק ווירד דיעזעס פּראָיעקט ניכט לייכט אויפֿקאָממען לאססען — אונד אויך פֿאָם יידישען שטאנדפּונקטע איזט עס פֿערווערפֿליך.

*(איין ארמער יודע) ווארדע אויף דעם וועגע נאך גראָס-בעזניצא פֿאָן איינעם בויער אנגעפֿאללען אונד זאָ לאנגע געשלאגען, ביז ער אָהנמעכטיג צוזאממענגעפֿאללען וואר. דער בויער רויבטע איהם זיינע גאנצע בארשאפֿט, וועלכע בלאָס אויס פֿינף גולדען בעשטאנד. איין פֿאָראיבערפֿאהרענדער פֿאנד דאנן דען ארמען יודען אונד בראכטע איהן אינס דאָרף.

*(פֿאָם טאָדע אויפֿערשטאנדען.) וויר לעזען אין דער „ראאבער צייטונג" פֿאָלגענדעס: אם פֿערפֿלאָססענען זאמסטאג ווארדע דיא לייבע איינער ערטרונקענען פֿרויא אינס שפּיטאל נאך ראאב געבראכט. אלס דיא נאכריכט זיך אין דער שטאדט פֿערברייטעטע, קאם איין מאנן אונד ערקאננטע אין דיעזער לייכע זיינע פֿרויא, וועלכע ער בעווייננטע אונד אויך דיא בעגראבניס-קאָסטען בעצאהלטע. ווער שילדערט אבער דען שרעקען אונד דיא איבערראשונג, אלס דיא טאָדט-געגלויבטע זיך פּלאָטצליך פֿאָם זאַרגע ערהאָב אונד נאך קורצער צייט פֿאָללשטענדיג צור בעזיננונג קאם. יעטצט ערסט זאה דער טרויערנדע מאנן, דאס ער אומזאָנסט געווייננט האטטע, ניכט אלס אָב זיינע פֿרויא וויעדער לעבענדיג געוואָרדען ווערע, זאָנדערן, וויל דיעס גאר ניכט זיינע פֿרויא, זאָנדערן איין מעדכען אויס פּ א ט א ה א ז א וואר.

*(איין איזענבאהן-רייבער.) דיא „קראָנשטאדטער צייטונג" ערצעהלט: אם 1-טען מערץ, אלס דער איזענבאהן-צוג אבענדס אום 7 אוהר פֿאָן פּיטעסט נאך בוקארעסט אבגינג, שפּראנג איין מאנן, וועלכער זיך, אלס טעלעגראפֿען-בעאמטער אויסגעגעבען האט, אין דען איזענבאהן-וואגאָן, אין וועלכעם דיא פּאָסט איזט. דער פּאָסט-קאָנדוקטער גלויבטע דעם מאננע אונד ליעס איהן ביי זיך. וועהרענד דער פֿאהרט שטירצטע זיך דער רייבער מיט איינער האקע אויף דען קאָנדוקטער אונד עס ענטשטאנד איין פֿירכטערליכער קאמפּף. טראָטצדעם ער שאָן פֿאָן דען פֿיעלען היעבען געטראָפֿפֿען וואורדע, האטטע דער קאָנדוקטער נאך דיא גייסטעס-געגענוואַרט, דיא שייבען דעם וואגאָן-פֿענסטערס איינצושלאגען אונד אום הילפֿע צו רופֿען. דיא רופֿע וואורדען געהאָרט אונד באלד וואר דער צוג צום שטעהען געבראכט. דיא באהן-בעאמטען איילטען הערבייא, אום דען פֿערברעכער צו ערגרייפֿען, אבער דיעזער קאָננטע זיך מיט זיינעם גראָסען מעססער דורכדרינגען אונד דאפֿאָנלויפֿען; דאָך קאם ער ניכט וויט, דענן באלד האטטען איהן דיא באהן-בעאמטען איינגעהאָלט, ניעדערגעוואָרפֿען אונד געבונדען אונד דעם געריכטע איבערליעפֿערט.

*(טערנא.) וויא אויס גראָסווארדיין געמעלדעט ווירד, האט איין דאָרטיגער פֿאָלע אויף דיא לאָטטעריע געזעטצט אונד 7000 גולדען געוואָננען.

*(דאס ווייב ערמאָרדעט.) אויס זואל שרייבט מאן איינער היעזיגען אונגארישען צייטונג פֿאָלגענדעס: „דער אין דיורא וואָהנענדע שטעפֿאן הוסאר לעבטע מיט זיינער פֿרויא אין פֿאָרטוועהרענדעם שטרייטע. וואס וואונדער, ווענן דער מאנן 27 אונד דיא פֿרויא גאר שאָן 57 יאהרע אלט איזט! אויך אם 26. פֿעבער אבענדס צאנקטען זיא מיט איינאנדער, ביז ענדליך דיא פֿרויא זאגטע: „גוט, איך געהע אינס אנדערע צימער אונד לעגע מיינע טאָדטען-קליידער אן אונד דאנן קאננסט מיר מיינעטוועגען דען קאָפּף אבשניידען". זיא גינג אינס אנדערע צימער, קליידעטע זיך אן וויא זיא געזאגט האטטע אונד דער מאנן האטטע איהר ווירקליך מיט איינער האקע דען קאָפּף הערונטער געהויען. פֿינף נאכטע הינדורך שליעף דער מאנן אין דעמזעלבען צימער אונד דאנן ליעף ער פֿאָן איינעם דאָרפֿע אינס אנדערע. ערסט אם ניינטען טאגע, נעמליך אם פֿערפֿלאָססענען פֿרייטאג, וואר עס אים דאָרפֿע אייפֿפאללענד, דאס מאן דיא פֿרויא שאָן לאנגע ניכט געזעהען האטטע, עס ענטשטאנד איין פֿערדאכט, מאן ערבראך דיא טהירע אונד פֿאנד דיא פֿרויא טאָדט מיט אבגעשניטטענעם קאָפּפֿע. דער מאנן ווארדע פֿאָריגען מאָנטאג פֿערהאפֿטעט אונד זאָלל זיינע מאָרד-טהאט מיט איינער זאָלכען רוהע ערצעהלט האבען, אלס אָב ער נור איינע גאנז געטאָדטעט העטטע.

*(אויס נייפּעסט) זינד יעטצט 38 פּערזאָנען אן דאס קאָניגליכע קרימינאל-געריכט אבגעליעפֿערט וואָרדען, וויל דיאזעלבען דיא הויפּט-שטיפֿטער דער רעוואָלוציאָן וואָרען. זייט דיענסטאג הערשט אין נייפּעסט דיא גראָסטע רוהע, זאָ דאס מאן דאס מיליטער פֿאָן דאָרט צוריקבערופֿען קאָננטע. — אויך היער ווארדע געסטערן איינע רעוואָלוציאָן בעפֿירכטעט, וויל דער 15. מערץ עבען דער יאהרעס-טאג איזט, אן וועלכעם דיא 1848-ער רעוואָלוציאָן אויסגעבראָכען וואר; אבער אויך דיעזער טאג איזט היער רוהיג פֿערלויפֿען. פֿיעללייכט ליעס דער שנעע, דער געסטערן זאָ שטארק געפֿאללען איזט, דיא רעוואָלוציאָן ניכט אויפֿקאָממען. איבריגענס האבען יעטצט דיא לייטע גאנץ אנדערע זאָרגען, דיא געלד-נאָטה לאָסט זיא גאר ניכט דענקען אן איינע רעוואָלוציאָן.

פֿאָלליעטאָן.

הב! הב!

(פֿאָרטזעטצונג.)

מ ר י ם ליעס זיך צור פֿרויא פֿאָן נ אָ ל ד ב ע ר ג פֿאהרען. —

„זיא פֿערצייהען, גנעדיגע פֿרויא." (זאגטע זיא אלס זיא צו דיעזער געפֿיהרט ווארדע) „איך קאָממע, אום מיך נאך דער אונגליקליכען פֿרויא פֿינפֿקירכנער צו ערקונדיגען."

„דיא האָכמיטהיגע, (זאגטע פֿרויא נאָלדבערג) דער איהרעם שטאָלצע קאנן זעלבסט דאס גראָסטע אונגליק ניכטס אנהאבען! דענקען זיא זיך, זיא קאם צו מיר אונד פֿערלאנגטע, איך זאָללטע זיא אונד איהר קינד אויפֿנעהמען! וויא ווענן דאס זאָ גינגע! איך וואָהנע זאָ בעשרענקט! איך בישט' זיא, אים גאנצען האבע איך נור צעהן צימער — אונד דאפֿאָן האט מיין מאנן צווייא צימער צו זיינעם געשעפֿטע! וויר האבען צוואר קיינע קינדער; אבער עס בלייבען אים גרונדע דאָך נור אכט צימער. אונד דאנן קאָממען פֿאסט טעגליך אויסווערטיגע פֿערוואנדטע צו אונס; איך ערווארטע נעכסטע וואָכע מיינע שוועסטער אויס פּעסט, דיא פֿרויא פֿאָן זאָננענשיין! איך זאגטע אלזאָ: אמאליע! דאס געהט ניכט! קעהרע איינסטווייללען אין דיינע וואָהנונג צוריק אונד איבערלעגע דיר רוהיג דיין ווייטערעס פֿאָרטקאָממען. ווענן דוא מיר פֿאָלגסט, גיבסט דוא דיין קינד אין קאָסט, אונד דוא, דוא האסט יא עטוואס געלערנט! דוא געהסט אלס גובערנאנטע אָדער געזעללשאפֿטערין אָדער פֿאָרלעזערין, אָדער, ווענן זיך אים אויגענבליקע ניכטס אנדערעס פֿינדעט, אלס קאממער-מעדכען. איך בישט' זיא, האבע איך דא עטוואס אונרעכטעס געזאגט? מיינען זיא, וואס דיא שטאָלצע טהוט? זיא גיבט מיר קיינע אנטוואָרט אונד לייפֿט דאפֿאָן!" —

מיט בעקיממערטע פֿיעלעס מרים דיא הארטהערציגע פֿרויא; וואָ זאָללטע זיא נון דיא אונגליקליכע זוכען? זיא פֿוהר וויעדער נאך דער וואָהנונג דערזעלבען, אבער פֿרויא פֿינפֿקירכנער וואר ניכט דאהין צוריקגעקעהרט.

מיטמיטהיג ליעס זיך מרים נאך הויזע, אין דיא לעאָפּאָלדשטאדט, פֿאהרען. אן דער פֿערדינאנדסבריקע קאָננטע דער וואגען ניכט דורך; איינע גראָסע מענשענמענגע האטטע זיך דאָרט אנגעזאממעלט.

מרים פֿיעליעס דען וואגען אונד ערקונדיגטע זיך נאך דער אורזאכע דיעזעס אויפֿלויפֿעס.

„איינע פֿרויא (זאגטע מאן איהר) האט זיך מיט איהרעם קינדע אין דען דאָנוי-קאנאל געשטירצט."

מרים איבערקאם עס וויא איינע אהנונג. שטארק אונד קרעפֿטיג, וויא זיא וואר, דרענגטע זיא זיך דורך דיא מענשענמענגע. אם אופֿער דעם דאָנוי-קאנאלס לאג אויסגעשטרעקט איינע יונגע, שאָנע פֿרויא, נעבען איהר איין קליינעס קינד. ביידע לעבטען; מאן האטטע זיא גליקליך הערויסגעצאָגען.

„עס איזט דיא פֿרויא דעס אונגליקליכען פֿינפֿקירכנער. דער זיך ערשאָססען" (זאגטע איין מאנן צו איינעם אנדערן.)

מרים האָרטע עס. זיא דרענגטע זיך הערצו.

„איך בין איינע פֿערוואנדטע דער בעקלאגענסווערטהען (זאגטע זיא). מיין וואגען שטעהט דאָרט. איך בישטע, בריגנען זיא מוטטער אונד דאס קינד אין מיינען וואגען; איך פֿיהרע זיא אין דען נעכסטען גאסטהאָף אונד זאָרגע פֿיר אללעס."

מרים פֿוהר אין דען נעכסטען גאסטהאָף אונד ליעס זיך איין צימער געבען; דיא נאָך אימער אָהנמעכטיגע, זאָוויע דעם נאססען טאָדע ענטראָננענע ווארדע ענטקליידעט אונד צו בעטטע געבראכט; עבענזאָ דאס וויינענדע קינד. איין ארצט ווארדע הערבייאגערופֿען. מרים אבער ליעס איהרעם מאננע זאגען, דאס זיא דיא נאכט אים גאסטהאָפֿע בלייבען ווערדע.

באלד שטעללטע זיך הערוים, דאס דעם קינדע דאס קאלטע באד ניכטס געשאדעט האטטע. ביי דער מוטטער אבער שטעללטע זיך איין העפֿטיגעס פֿיעבער איין. מרים וויך טאג אונד נאכט ניכט פֿאָן איהרעם בעטטע. דיא קראנקע פֿאנטאזירטע העפֿטיג; מייסטענס גלויבטע זיא, מיט איהרער מוטטער אָדער איהרעם מאננע צו שפּרעכען, אונד זאָ ערפֿוהר מרים פֿאָן אלל דען העפֿטיגען אונד שרעקליכען עראייגניססען, דיא אין דער יינגסטען צייט אים הויזע פֿינפֿקירכנערס וואָרען אבגעשפּיעלט וואָרדען.

אמאליע ערהאָלטע זיך ענדליך; דיא גלוטה דעם פֿיעבערס ליעס נאך אונד דיא בעזיננונג קעהרטע וויעדער.

מרים האטטע איינע ווערטערין פֿיר דאס בעדייסס דער מוטטערבריסט ענטוואָהנטע קינד געמיעטהעט.

אלס דיא יונגע וויטווע ערפֿוהר, ו ו ע ר איהרע רעטטערין אונד פּפֿלעגערין זייא, וואר זיא טיעף בעשעמט. וויא אָפֿט וואר אין איהרען סאלאָנס איבער דאס אונגעבילדעטע לאנד-מעדכען געשפּאָטטעט וואָרדען, דאס לעאָ אוללמאנן זיך צום ווייבע גענאָממען האטטע!

מרים אונד לעאָ האטטען נון אללעס אנגעווענדעט, אום דיא לאגע דיעזער אונגליקליכען צו ערלייכטערן. מאן מיעטהעטע איהר פֿארלייפֿיג איינע וואָהנונג.

(שלוס פֿאָלגט.)

מע איינער מיניסטער-שטעללע אינטערהאנדעלט.
אויך שעננעי מאכט פיעלע שוויעריגקייטען, ער וויללע
ווידער ניכט אין איינעם זאָלכען מיניסטעריאום
זיין, אין וועלכעם טיסאָ איזט. דיא פערהאנדלונגען
סלאוויס מיט טיסאָ, שעננעי אונד גיצי וואורדען אויך
נאָך געסטערן פאָרטגעזעטצט אונד איזט פאָר הייטע
אבענד קיין געוויססעס צו ערוואַרטען; דענן אויך
אים פאללע, אלס הערר טיסאָ זיך בערייט ער-
קלערט, איין דאס מיניסטעריאום איינצוטרעטען,
ווערדען דיא פראייינבארונגען אין איינצעלנען פונק-
טען נאָך לענגערע צייט אין אנשפרוך גענומען
מיססען. —

עסטערריך.

דער פאפסט זעלבסט האט אם 7. מערץ
איינע אויפפאָרדערונג אן דיא גייסטליכקייט אין עס-
טערייך ערגעהען לאססען, אין וועלכער אללע
גייסטליכען אויפגעפאָרדערט ווערדען, גענען דיא
נייען עסטערייכישען רעליגיאָנס-געזעטצע (וועלכע
יעטצט אים רייכסראטהע מיט שטיממען-מעהרהייט
אנגענאָממען וואורדען) דאס פאָלק אויפצורייצען
אונד ביים צושטאנדע-קאָממען דיעזער געזעטצע,
דער רעגיערונג ניכט צו געהאָרכען. — זאָמיט ווער-
דען וויר יעטצט אין עסטערייך דענזעלבען קאמפף
צווישען רעגיערונג אונד גייסטליכקייט האבען וויא
אין דייטשלאנד.

דיא וויענער גייסטליכען-צייטונג (אונטער דעם
טיטעל „פאטערלאנד") פעראָפפענטליכטע אין איה-
רער פאָרגעסטריגען נוממער דאס שרייבען דעס
פאפסטעס פאָם 7. מערץ אן דיא עסטערייכישען
בישאָפע גענען דיא נייען עסטערייכישען געזעטצע,
וועלכע דאס פערהעלטניס צווישען דער רעליגיאָן
אונד דעם שטאאטע רעגעלן. דער פאפסט זאגט,
דאס דיעזע געזעטצע נור דאראויף אבציעלען, דיא
קאטהאָלישע קירכע אין דיא פערדערבליכסטע
קנעכטשאפט אונד אונטער דיא ווילקיהר דער
שטאאטס-געוואלט צו ברינגען. ווענן מאן דיעזע
עסטערייכישען געזעטצע מיט דען פריסישען פער-
גלייכט, זאָ גלייבט מאן, דאס דיא עסטערייכישען
געמעסיגטער זיין, אין ווירקליכקייט אבער זינד זיא
זאָ, אלס אָב זיא ביסמארק פערפאסט העטטע אונד
ברינגען דער קאטהאָלישען קירכע דאסזעלבע פער-
דערבען וויא אין פרייסען. דער פאפסט פראָטעס-
טירט נאָכמאלס גענען דיא אבשאפפונג דעס קאָנ-
קאָרדאטעס אונד מיינט, דאס דאס איינע שלעכטע
אויסרעדע איזט צו זאגען, דאס וויל ער אונפערהעל-
באר וואורדע, זאָ קאָננטע אויך זיין פערטראג גע-
ענדערט ווערדען. — „איך האָפפע נאָך אימטער
(שרייבט דער פאפסט), דאס דיא בישאָפע דיא
רעכטע דער קירכע שיטצען ווערדען, איך האבע
אם 3. מערץ אן דען קאיזער פראנץ יאזעף איינען
בריעף געשריעבען אונד איהן בעשוואָרען, דאס ער
ניכט דולדען זאָלל, דאס מאן דיא קירכע אונעהרענ-
האפטער קנעכטשאפט איבערליעפערע, דא דאדורך
דיא קאטהאָלישען אונטערטהאנען אין האָבסטע
בעדרעננגיס געבראכט ווערדען קאָננטען, יא זיא
קאָננטען צור הערויפבעשוואָרונג איינער רעוואָלוצי-
אָן געצוואונגען ווערדען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דער פעטטער אונזערעס
קאָניגס) ערצהערצאָג ווילהעלם איזט פאָרגעס-
טערן פריה היער איינגעטראָפפען.

* (צור פאָרגעסטריגען האָפ-
טאפעל) וואַרען 24 העררען געלאדען. דער קאָ-
ניג זאס צווישען דעם ערצהערצאָג ווילהעלם אונד
דעם באנוס פאָן קראָאציען. דיא איבריגען גאָסטע
בעשטאנדען אוים גענעראלען אונד רייכסטאגס-
דעפוטירטען. נאָך דער מאהלצייט היעלט דער קאָניג
איין אנדערטהאלב-שטינדיגעס געשפרעך מיט זיינען
גאָסטען, ער שפראך מיט איינינען דעפוטירטען איבער
דיא מיניסטער-קריזיס אונד איבער דיא געלד-לאגע
דעס לאנדעס. עס שיינט, דאס זיינע מאיעסטעט
קוים פאָר דאָנערסטאג נאָך וויען צוריקקעהרען
ווערדע. —

* (גראף יוליאוס אנדראשי)
וואורדע פאָרגעסטערן אום 10 אוהר פאָרמיטטאגס
פאָם קאָניגע עמפפאנגען. מיט דעם נאכמיטטאגס
שנעלל-צוגע בעגאב זיך גראף אנדראשי נאָך וויען,
וואָ ער נאָך אין זעלבער נאכט איינע גראָסע אבענד-
מאהל-צייט פיר דיא אין וויען פערווייללענדען
שטאאטס-מעננער פעראנשטאלטען ליעס. דא
דער שנעלל-צוג ערסט אום האלב 10 אוהר נאכטס
אין וויען אנלאנגט, זאָ מוססטע זיך אנדראשי דירעקט
אים דעם וויענער באהנהאָפע אין דיא מיטטע זיינער
גאָסטע בעגעבען, אום זיינע פפליכט אלס הויזהעררר
צו ערפיללען. דא דיא האָפלייטע אונד דיא געזאנד-
טען צו זאָלכען מאהלצייטען ערסט אום 11 אוהר
פאָר מיטטערנאכט צו ערשיינען פפלעגען, זאָ לאנגטע
גראף אנדראשי נאָך צייטליך גענוג אין וויען אן, אום
זיינע גאָסטע צו עמפפאנגען. הייטע פריה איזט
גראף אנדראשי ווידער היער איינגע-
טראָפפען.

* (טהעאטער-בראנד.) צו דיעזער
אונטער דיעזער אויפשריפט אין פאָריגעם בלאטטע
געבראכטען נייאיגקייט האבען וויר נאָך פאָלגענדעס
נאכצוטראגען: אלס אים בורג-טהעאטער דער
פייער-לערם ענטשטאנדען איזט, בעפאנד זיך (וויא
וויר בעריכטעטען) ערצהערצאָג פראנץ קארל אין
דער האָפ-לאָשע. אלס מאן דעם ערצהערצאָג דיא
ענטשטעהונג דעס בראנדעס מעלדעטע אונד איהן
געבעטען האטטע, זיך זעהר פאָרזיכטיג צו ענטפער-
נען, פראגטע דער ערצהערצאָג, אָב דענן דיא גע-
פאהר זאָ גראָס זייא, אונד אלס מאן איהם זאגטע,
דאס פאָרלייפיג קיינע געפאהר ווערע, אנטוואָרטעטע
ער: „דא מוס איך געראדע היער בלייבען, דענן
ביי מיינעם וועגגעהען קאָננטע ערסט דאס פאָלק
אונרוהיג ווערדען, אונד זיך אים געדרעננע צער-
דריקען." —

* (איין „הספד" אויף ראָטה-
שילד.) דער „נייען פרייען פרעססע" ווירד אוים
סמירנא פאָלגענדעס געשריעבען: „פיר דען
אין לאָנדאָן פערשטאָרבענען באראָן מאיר ראָטה-
שילד וואורדע אין דער היעזיגען סינאגאגע דורך דען
גראָס-ראבבינער איין פייערליכער טרויער-גאָטטעס-
דיענסט אבגעהאלטען. דיא פאמיליע ראָטהשילד
האט זיך אבער אויך אום דיא היעזיגע איזראעלי-
טישע געמיינדע פערדיענסטע ערוואָרבען, וועלכע
בערייטס ביז אינס פאָריגע יאהרהונדערט צוריק-
רייכען. נאָך אין נייעסטער צייט האט דיעזע וואָהל-
טהעטיגע פאמיליע איינע סוממע פאָן צעהנטויזענד
גולדען דעם היעזיגען עסטערייכישען גענעראל-
קאָנזול צום וויטער-בויע דעס איזראעליטישען
שפיטאלס געגעבען. דורך דיעזע שפענדע ווירד דאס
פאָם פאטער דעס באראָן אנזעלם פאָן ראָטהשילד
פיר ארמע קראנקע יודען געגרינדעטע שפיטאל
איינע בעדייטענדע ערווייטערונג אונד צוועקמעסיגע
איינטהיילונג ערהאלטען אונד צוגלייך דיא ערריכ-
טונג איינער פאססענדען אפאטהעקע ערמאָגליכט
ווערדען, אים קראנקע איזראעליטען אונענטגעלט-
ליך מיט מעדיצינען פערזעהען צו קאָננען." פער-
נער ווירד דיעזעם בלאטטע אוים סמירנא געשריע-
בען: „עס האטטע זיך היער דיא זאגע פערברייטעט,
דאס דיא גריעכען, וועלכע ביי דער לעטצטען יודען-
פערפאָלגונג פערהאפטעט וואורדען, נור צום שיינע
פעראורטהיילט וואָרדען זינד, אין דער ווירקליכקייט
אבער פרייגעשפראָכען וואורדען. מאן האט דאהער
גלייך אמטליכע ערקונדיגונגען איינגעצאָגען אונד
איבערצייגטע זיך, דאס דיעזע זאגען ניכט וואהר
זייען; אללע ביי דער יודענפערפאָלגונג אלס שול-
דיג ערקאנגטע גריעכען זיטצען נאָך הייטע אים גע-
פענגניססע, אונד איין טירקישעס געפענגניס איזט
קיין שפאס. איין טאג אין איינעם טירקישען געפענג-
ניססע איזט זאָ פיעל אלס צוויא טאגע אין איינעם
געוואָהנליכען געפענגניססע.

* (איין זאנדערבארער פראָ-
צעס.) איינע אמעריקאנישע צייטונג שרייבט: איין
מערקווירדיגער פראָצעס ערדעגטע אינלענגסט איינע
גראָסע אויפרעגונג אין נעוו-יאָרק. איין יידישער יונ-
גער מאנן אים אלטער פאָן 18 יאהרען וואורדע פאָר
דאס געריכט אלס אנגעקלאגטער גערופען, וויל ער
זיינען עלטערן ניכט געהאָרכען וואָללטע. וואָרין
בעשטאנד דיעזע קינדליכע אונגעהאָרזאמקייט? וויל
דער זאָהן ניכט אין דענזעלבען טעמפעל געהען
וואָללטע, אין וועלכען זיין פאטער גינג. דער זאָהן
גינג אין איינע פראָממע סינאגאָגע, וואָ דיא פאָלען
בעטען, דער פאטער אבער גינג אין איינען כאָר-
טעמפעל. יא, ווענן דער זאָהן איינע ברכה מאכטע
אָדער תפילין לעגטע, וואורדע ער דאפיר פאָם „אויפ-
געקלערטען" פאטער בעשימפפט. דער פאטער
שטעללטע איהם דיא וואהל ענטוועדער זיין הויז צו-
פערלאססען אָדער „אויפגעקלערט" צו ווערדען אונד
אין דען כאָר-טעמפעל צו געהען. דער זאָהן ער-
קלערטע, עהער נאָך דאס עלטערליכע הויז אונד
איינען זאָלכען פאטער צו פערלאססען אלס פאָם
אלטען גלייבען אבצו-ווייכען. היערויף פערקלאגטע
דער פאטער דען זאָהן וועגען קינדליכער אונגעהאָר-
זאמקייט. דער ריכטער נימטט זיך אללע מיהע, דען
זאָהן דאצו צו איבעררעדען, דאס ער אויך אין דען
כאָר-טעמפעל געהען זאָלל.

* (ווידער איינען וויטץ) ער-
צעהלט דיא „נייע פרייע פרעססע" אוים פאזען.
אין דאָרטיגער איזראעליט האלט איינען ניכט-יידישען
דיענער בלאָס דאפיר, דאס ער זאמסטאג דיא קער-
צען אויסלאָשען אָדער נאָטהיגענפאללעס אנציגדען
זאָלל. נון זאסען פרייטאג אבענדס מעהרערע גאָסטע
ביים טישע דיעזעס פראָממען איזראעליטען, אלס
פלאָטצליך דאס אָל אין דער לאמפע אויסגעגאנגען
איזט אונד דאס ליכט ערלאָשען וואָללטע. וואס
מאכט מאן דא? דעם דיענער דארף מאן דאָך אם
זאמסטאג ניכט אויסדריקליך שאפפען, דאס ער דיא
קערצע אנציגדען זאָלל! — דא זאגטע דער הויזהעררר
צום דיענער אויף צווידייטיגע וויזע: „יאנקא! וואס
טהוט מאן, ווענן גאָסטע דא זינד אונד דיא לאמפע
שאָן אויסגעהען וויל?" — דער דוממע יאנקא פער-
שטאנד אבער ניכט, וואס מאן אייגענטליך מיינט
אונד אנטוואָרטעטע: „יא מיין ליעבער הערר, דאנן
מיססען דיא גאָסטע שאָן נאָך הויזע געהען! „עס
ענטשטאנד נון איין לאכען, אבער יאנקא פערשטאנד
נאָך אימטער ניכט, וואס מאן וויל, אונד דיא גאָסטע,
וועלכע אים פינסטערן ניכט בלייבען וואָללטען, מוס-
טען שאָן נאָך הויזע געהען.

* (דיא פערברעננונג דער טאָד-
טען.) שאָן זייט איינינען יאהרען האבען דיא אויפ-
געקלערטען איין פראָיעקט פאָרגעלעגט, נאָך וועל-
כעם דיא טאָדטען ניכט מעהר בעגראבען, זאָנדערן
פערברעננט ווערדען זאָללען. דער טאָדטע
קאָרפער זאָלל צו אשע פערבראננט ווערדען אונד
דיעזע אשע זאָללען דיא אנפערוואנדטען אין איינעם
געפעסע אלס אנדענקען אויפבעוואהרען. — וויר
האטטען ביזהער פאָן דיעזעם פראָיעקט ניכטס גע-
מעלדעט, וויל וויר עס ניעמאלס אלס ערנסט בע-
טראכטעט האבען; הייטע אבער וויל זיך דער אי-
טאליעניש רייכסטאג ערנסטליך דאמיט בעשעפטי-
גען, דיא לייכענפערברעננונג געזעטצליך איינ-
צופיהרען — אונד וויר וואָללען דאהער דיעזע אנגע-
לעגענהייט אין וועניג בעשפרעכען: — דיא אל-
טען שטאָדטע אין איטאליען אונד אין דער שווייץ וויא
אויך דיא גראָסע רעזידענץ-שטאָדט וויען האבען שאָן
באלד מעהר קיינען פלאטץ צום בעגראבניססע דער
טאָדטען, וועסהאלב מאן דארט דיא פערברעננונג
דער טאָדטען איינפיהרען וויל. שאָן אים יאהרע
1869 וואורדע אין פלאָרענץ איין קאָנגרעס דער דאָק-
טאָרען אבגעהאלטען אונד דיעזע פאסטען דען בע-
שלוס, דאס דיא פערברעננונג דער טאָדטען שאָן וועל-
גען דער אפפענטליכען געזונדהייט נאָטהווענדיג איזט.
דא דורך דאס פערפיילען דער טאָדטען אין דער
ערדע, דיא לופט פערדארבען ווירד. עס האנדעלטע
זיך נור אום דיא פראגע, אָב דיא פערברעננונג דער
לייכען צו אשע דורך דען פערברויך דעס פיעלען
האָלצעס ניכט צו טהייער קאָממען ווערדע? — נאָך
דער נאטור-לעהרע איזט צווישען פערוועזונג (פער-
פיילונג) אונד פערברעננונג גאר קיין אונטערשיעד.
דיא פערברעננונג דורך דאס פייער צערזעטצט דען
קאָרפער שנעלל אונד דיא פערפיילונג צער-
זעטצט דען קאָרפער לאנגזאם; אבער נאָך
ביידען בלייבען פאָם קאָרפער נור דיא קנאָכען אונד
ענדליך נור דיא אשע. זאָבאלד דאס לעבען אים
קאָרפער אויפהאָרט, פאנגט דיא צערזעטצונג אן.
דער טאָדטע קאָרפער צערזעטצט זיך אין וואססער
אונד אין איינינע לופט-ארטען אונד אין אשע. דער
מענשליכע קאָרפער בעשטעהט אוים דריא פיער-
טעל וואססער אונד איין פיערטעל פעסטען בע-
שטאנדטהיילען, נעמליך פלייש אונד קנאָכען. איזט
דער קאָרפער טאָדט, זאָ ווירד דאס וואססער אין
דער לופט פערדאמפפט, אויך דיא ליפטיגען בע-